

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล

ตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

People's Participation in Solid Waste Disposal in Municipality of Plub-pla,

Sub-district, Mueng District, Chanthaburi Province

ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลัมภ์, อาภากร มินวงษ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1,254 คน โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้จากสูตร Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 91.07 ($\bar{X} = 16.85$, S.D. = 2.36) ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยภาพรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.40$) พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณารายด้านเกี่ยวกับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการเก็บขนขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) และด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) ด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$)

คำสำคัญ : ขยะมูลฝอย, การมีส่วนร่วม, ตำบลพลับพลา

Abstract

The purpose of this research was to study the people's participation in waste disposal in municipal of Plubpla sub-district, Mueang district, Chanthaburi province. The sample were 1,254 households located in Plubpla sub-district, Mueang district, Chanthaburi province selected by random sampling. The sample size was calculated using Yamane's formula. The data collection instrument was a questionnaire. Statistics use in analyzing data were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results found that people in Plub-pla sub-district, Mueng district, Chanthaburi province had knowledge of solid waste disposal at high level with percentage of 91.07 ($\bar{X} = 1.685$, S.D. = 2.36). Attitude towards household waste disposal management, as a whole, was at the level of absolutely agree ($\bar{X} = 4.40$). Overall household waste management behavior was at high level ($\bar{X} = 3.82$). When examined each aspect to household waste management behavior found that behavior of waste sorting was high level ($\bar{X} = 3.54$), behavior of waste collection was at the high level ($\bar{X} = 4.37$), and behavior of waste disposal was at the medium level ($\bar{X} = 3.37$). People's participation in waste disposal as a whole was at high level ($\bar{X} = 3.86$). When classified according to each area, sorting from the highest mean to the lowest mean, found that the benefit aspect was at high level ($\bar{X} = 4.19$), the operation aspect was at high level ($\bar{X} = 4.13$), the evaluation aspect was a high level ($\bar{X} = 3.77$), and decision making aspect was at medium level ($\bar{X} = 3.35$).

Keywords : Solid Waste, Participation, Plub-pla Sub-district

บทนำ

ภายใต้บริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสมการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชน ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าวฯ ดังนั้น การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างยั่งยืน ภายใต้แนวคิดขยะเหลือศูนย์จึงเป็นแนวคิดที่สอดคล้องต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิชุมชนโดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมกิจกรรมที่จะให้เกิดการคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาแปรรูปใช้ซ้ำได้และที่เหลือจึงนำไปสู่การกำจัดที่แหล่งกำจัด

ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยนับว่าเป็นประเด็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาใกล้ตัว ใกล้ชุมชนที่ไม่สามารถละเลยได้ ทั้งในด้านปัจเจกบุคคล ครอบครัว องค์กรภาครัฐและเอกชนที่จะต้องหันหลังเหลียวกลับมามองสิ่งที่เหลือจากการบริโภค เพื่อแก้ไขและดำเนินการไม่ให้เกิดวิกฤติมากไปกว่านี้ วิกฤติปัญหาขยะในประเทศไทยนับเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศและเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นจากข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่ผ่านมาพบว่า แนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในทุกปี ทั้งนี้หากพิจารณาถึงอัตราการเกิดขยะมูลฝอยของประเทศก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ในปี พ.ศ.2559 พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของประเทศไทย 27.06 ล้านตัน ซึ่งคิดเป็นอัตราการเกิดขยะมูลฝอยที่ 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะที่เกิดจากชุมชนหรืออาคารบ้านเรือน ปัญหาขยะที่มาจากการทำความสะดวกทางเท้าหรือที่สาธารณะ รวมไปถึงปัญหาขยะจากวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธี สำหรับประเทศไทย ปริมาณขยะ

มูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี รวมทั้งปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนมีความใส่ใจในการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น

จังหวัดจันทบุรีได้ถูกจัดอันดับจังหวัดที่มีวิกฤติปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในอันดับที่ 32 โดยมีคะแนนประเมินเท่ากับ 32.60 จาก 100 คะแนน โดยมีจำนวนปริมาณ 201,020.10 ตันต่อปี มีขยะสะสม จำนวน 52,721 ตัน ซึ่งปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เท่ากับ 168,907.40 ตันต่อปี ในส่วนของเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมะนัง จังหวัดจันทบุรี มีจำนวนขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 6.19 ตันต่อวัน มีปริมาณขยะที่ขนไปกำจัด 3.20 ตันต่อวัน ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ 1.00 ตันต่อวัน ปริมาณขยะที่ไม่มีการให้บริการ 1.99 ตันต่อวัน และมีปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง 3.20 ตันต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) ซึ่งสถานการณ์ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมะนัง จังหวัดจันทบุรีในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญของทุกชุมชนมีความจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน การเพิ่มขึ้นของประชากรและการดำรงชีวิตตามกระแสบริโภคนิยมเป็นสาเหตุทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ขาดการวางแผนการจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากทุกคนในสังคมชุมชนที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหามูลฝอยแล้วหน่วยงานภาครัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหามูลฝอยด้วยทั้งในด้านการจัดเก็บและการนำไปกำจัดซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำในทางตรง ส่วนทางอ้อมรัฐและท้องถิ่นก็ต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยให้ประชาชนในท้องถิ่นรับรู้และ เข้ามาร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของตนเองให้มากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นกล่าวได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนล้วนเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของประชาชนในการบริโภคตามค่านิยมและความฟุ่มเฟือยตามกระแสทุนนิยม ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับวิกฤติการณ์ขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยการใช้ชุมชนเป็นฐาน อาทิ การยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด ตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ถูกต้องและทันต่อสถานการณ์ การสร้างกลไกให้ประชาชนในชุมชนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น การให้ประชาชนเข้าร่วมในการพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินการแก้ไขปัญหโดยชุมชนเอง การร่วมดำเนินการ การร่วมเป็นหุ้นส่วนในการรับผิดชอบ รวมถึงขั้นการมอบอำนาจให้ประชาชนสามารถจัดการด้วยตนเอง (สมนึก เสงวนิชย์, 2552)

สิ่งเหล่านี้นับเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายและนำไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อันจะก่อให้เกิดเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ยั่งยืนที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา สมาชิกในครัวเรือน 2) ความรู้ทัศนคติ พฤติกรรม เกี่ยวกับขยะมูลฝอย

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตเนื้อหา เป็นการศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2559-2560 ทำการศึกษาในด้านความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลพลับพลา และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครัวเรือนที่มีหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลพลับพลา ประกอบไปด้วย 2,316 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา จำนวน 1,254 ครัวเรือน ได้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 125) จากทั้งหมด 2,316 ครัวเรือน กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา ทั้ง 10 หมู่บ้าน โดยกระจายแบบสอบถามตามสัดส่วนไปยังแต่ละหมู่บ้านในปริมาณที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยการหาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence) ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.975 และวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามแบบของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยแบบสอบถามด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.53-0.91 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.937

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 การวิเคราะห์ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ หลังจากนั้นวิเคราะห์หาระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยคำนวณหาคะแนนรวมที่กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามได้ถูกต้อง โดยหากตอบถูกต้องคิดเป็น 1 คะแนน ตอบผิดจะคิดเป็น 0 คะแนน แล้วนำคะแนนรวมที่ได้มาจัดระดับดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550 : 25) คือ ความกว้างของอันตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด)/จำนวนชั้น

$$= (20-0)/3$$

$$= 6.66$$

เกณฑ์การแปลความหมายความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ดังนี้

คะแนน 0-6 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 7-13 หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง
คะแนน 14-20 หมายถึง มีความรู้ระดับสูง

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยใช้สูตรการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น โดยความกว้างของอันตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด)/จำนวนชั้น

$$= (5-1)/5$$

$$= 0.80$$

เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอย

มูลค่าผล ผล	ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับ ไม่เห็นด้วย
	ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับ ไม่แน่ใจ
	ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับ เห็นด้วย
	ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง	มีทัศนคติอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในการจัดการขยะ	
	ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง	มีพฤติกรรมน้อยที่สุด (ไม่เคยทำ)
	ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง	มีพฤติกรรมน้อย (ทำนานๆ ครั้ง)
	ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง	มีพฤติกรรมปานกลาง (ทำบางครั้ง)
	ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง	มีพฤติกรรมมาก (ทำบ่อยครั้ง)
	ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง	มีพฤติกรรมมากที่สุด (ทำเป็นประจำ)

3.4 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544)

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม น้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม มาก
ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม มากที่สุด

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และการหาค่าเฉลี่ย (Mean: μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : σ)

4.2 สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้แก่ ความเชื่อมั่น (Reliability) การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี นำเสนอข้อมูลได้ ดังนี้

1. ข้อมูลการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอย

เทศบาลตำบลพลับพลา มีพื้นที่ในความรับผิดชอบ ประมาณ 23.32 ตารางกิโลเมตร หรือ 14,575 ไร่ แบ่งเขตการปกครองโดยมีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 10 หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะมีเจ้าหน้าที่ปกครองท้องที่ครบจำนวน มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลรวมทั้งสิ้น 6,072 คน แยกเป็นชาย 2,947 คน หญิง 3,125 คน จำนวน 2,316 ครัวเรือน เมื่อคิดค่าความหนาแน่นเฉลี่ยของประชากรประมาณ 256 คน/ตารางกิโลเมตร

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลาอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสำนักปลัดเทศบาลตำบลพลับพลา สังกัดส่วนงานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันเทศบาลตำบลพลับพลา มีจำนวนขยะมูลฝอยที่จัดเก็บในพื้นที่รับผิดชอบประมาณ 5.20 ตันต่อวัน และมีจำนวนบุคลากรในการดำเนินงาน อาทิ พนักงานขับรถขนส่งขยะ พนักงานจัดเก็บขยะ จำนวน 5 คน ซึ่งพาหนะในการขนส่งขยะหรือรถขนขยะมีจำนวน 1 คัน ปัจจุบันมีสภาพพอใช้งานได้ โดยเมื่อจัดเก็บขยะมูลฝอยออกมาจากชุมชนแล้วทางเทศบาลได้มีการนำขยะไปกำจัดที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองจันทบุรี อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวน 320 บาท ต่อตัน โดยเมื่อคิดเฉลี่ยค่าใช้จ่ายแล้วเทศบาลตำบลพลับพลา มีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เก็บกำจัดในชุมชนประมาณเดือนละ 55,000 บาท และเมื่อคิดคำนวณค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ของพนักงานและลูกจ้างเหมา รวมแล้วประมาณเดือนละ 150,000 บาท ค่าน้ำมันสำหรับรถขนขยะประมาณเดือนละ 12,000 บาท และค่าซ่อมแซมรถขนขยะประมาณเดือนละ 1,000 บาท เมื่อคิดคำนวณค่าใช้จ่ายเป็นรายปีทางเทศบาลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะมูลฝอยที่เก็บจากเขตเทศบาลเป็นจำนวนเงินมากกว่า 2,600,000 บาท ในส่วนของรายได้ที่เทศบาลจัดเก็บค่าธรรมเนียมการกำจัดขยะมูลฝอยต่อเดือน จากครัวเรือนทุกครัวเรือนๆ ละ 20 บาท เทศบาลตำบลพลับพลา มีรายได้ประมาณ 64,000 บาทต่อเดือน เมื่อคิดเฉลี่ยรายปี เทศบาลตำบลพลับพลา มีรายได้จากค่าธรรมเนียมการกำจัดขยะมูลฝอยประมาณ 770,000 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.18 อายุระหว่าง 26-35 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.99 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 35.01 มีอาชีพเกษตรกรกรรม ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 45.77 มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 5,001-15,000 บาท ร้อยละ 44.98 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่พักอาศัยจริงในปัจจุบัน จำนวน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.81

3. ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ ถูก - ผิด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบถูกต้องมากกว่าร้อยละ 50 การวิเคราะห์ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ได้ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เพื่อหาหาระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ปานกลาง	112	8.93
สูง	1,142	91.07
$(\bar{X} = 16.85 \quad S.D. = 2.36)$		

จากผลการวิเคราะห์ดังแสดงตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 91.07 ($\bar{X} = 16.85 \quad S.D. = 2.36$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับปานกลางนั้นมีเพียงร้อยละ 8.93

4. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

ทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย โดยภาพรวมทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ภาชนะพลาสติกและเศษเหล็กที่ไม่ได้ใช้แล้วต้องแยกเก็บไว้ขายให้กับผู้รับซื้อของเก่า ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา ขยะมูลฝอยในชุมชนควรจะมีการคัดแยกจากแหล่งกำเนิด เช่น ครัวเรือน สถานประกอบการก่อนนำไปทิ้ง

และเศษผัก ผลไม้ที่เหลือจากการบริโภค ไม่ควรทิ้งรวมไว้กับขยะทั่วไป เพราะยากต่อการนำไปกำจัดและจะยืดอายุการใช้งานถึงขยะ ($\bar{X} = 4.55$) การรณรงค์ให้เลิกใช้โฟมบรรจุอาหารเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.54$)

มีประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วย คือ ขยะมูลฝอย จำพวก กระดาษ ถุง พลาสติก เศษผ้า และอื่นๆ ควรกำจัดด้วยตนเองด้วยการนำไปเผาไฟ ($\bar{X} = 3.45$) และการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือระเบียบของเทศบาลว่ามีความเห็นด้วยกับขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ยุ่ยาก ($\bar{X} = 3.91$)

5. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม จำนวน 4 ด้านๆ ละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ข้อ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวม

(N=1,254)

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ปานกลาง	112	8.93
สูง	1,142	91.07
$(\bar{X} = 16.85 \quad S.D. = 2.36)$		

จากข้อมูลตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) คือ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมทำบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การเก็บขนขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.37$) พฤติกรรมทำเป็นประจำ รองลงมา พฤติกรรมอยู่ในระดับมาก คือ การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.00$) การคัดแยกขยะ ($\bar{X} = 3.54$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำจัดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.37$) พฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ทำบ้างบางครั้ง

6. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 4 ด้านๆ ละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ข้อ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงภาพรวมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

(N=1,254)

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.35	0.97	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.13	0.91	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.19	1.00	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.77	0.93	มาก
รวมเฉลี่ย	3.86	0.95	มาก

จากข้อมูลตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อจำแนกรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.13$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.77$) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.35$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี อยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสำนักปลัดเทศบาลตำบลพลับพลา สังกัดส่วนงาน

ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันเทศบาลตำบลพลับพลา มีจำนวนขยะมูลฝอยที่จัดเก็บในพื้นที่รับผิดชอบปริมาณ 5.20 ตันต่อวัน และมีจำนวนบุคลากรในการดำเนินงาน อาทิ พนักงานขับรถขนส่งขยะ พนักงานจัดเก็บขยะ รวมจำนวน 5 คน ซึ่งพาหนะในการขนส่งขยะหรือรถขนขยะมีจำนวน 1 คัน ปัจจุบันมีสภาพพอใช้การได้ โดยเมื่อจัดเก็บขยะมูลฝอยออกมาจากชุมชนแล้วทางเทศบาลได้มีการนำขยะไปกำจัดที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองจันทบุรี อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวน 320 บาท ต่อตัน โดยเมื่อคิดเฉลี่ยค่าใช้จ่ายแล้วเทศบาลตำบลพลับพลา มีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เก็บกำจัดในชุมชนประมาณเดือนละ 55,000 บาท และเมื่อคิดคำนวณค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ของพนักงาน

และลูกจ้างเหมา รวมแล้วประมาณเดือนละ 150,000 บาท คำนํ้ามันสำหรับรถขนขยะประมาณเดือนละ 12,000 บาท และค่าซ่อมแซมรถขนขยะประมาณเดือนละ 1,000 บาท เมื่อคิดคํ้าวน ค่าใช้จ่ายเป็นรายปีทางเทศบาลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากเขตเทศบาลเป็นจํ้านวนเงินมากกว่า 2,600,000 บาท ในส่วนของรายได้ที่เทศบาลจัดเก็บค่าธรรมเนียมการกำจัดขยะมูลฝอยจากครัวเรือนทุกครัวเรือนๆ ละ 20 บาท เทศบาลตำบลพลับพลาไม้รายได้ประมาณ 64,000 บาท เมื่อคิดเฉลี่ยรายปี เทศบาลตำบลพลับพลาไม้รายได้จากค่าธรรมเนียมการกำจัดขยะมูลฝอยประมาณ 770,000 บาท

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.18 อายุ 26-35 ปีขึ้นไป ร้อยละ 27.99 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 35.01 อาชีพเกษตรกร ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 45.77 รองลงมา อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 20.33 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 5,001-15,000 บาท ร้อยละ 44.98 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่จํ้านวน 4-6 คน ร้อยละ 46.81

2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งในแต่ละข้อได้ตอบถูกต้องมากกว่าร้อยละ 50 ยกเว้น ประเด็นเรื่อง ขยะ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ไม่มีประโยชน์ และไม่สามารถใช้ประโยชน์อะไรได้อีก กับขยะเปียกน้ำทุกชนิด หมายถึง ขยะเปียก โดยที่กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนถึงร้อยละ 57.42, 58.93 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ขยะเปียก หมายถึง เศษอาหาร เศษผักเปลือกผลไม้การคัดแยกขยะก่อนทิ้งสามารถช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ขยะจำพวกกระดาษ พลาสติก เศษเหล็ก แก้ว กระป๋องอลูมิเนียม สามารถคัดแยกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ หลังจากนั้นวิเคราะห์ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยคํ้าวนหาคะแนนรวมที่กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามได้ถูกต้อง โดยหากตอบถูกจะคิดเป็น 1 คะแนนตอบผิดจะคิดเป็น 0 คะแนน แล้วนำคะแนนรวมที่ได้มาจัดระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความรู้ในระดับน้อย (คะแนน 0-6) ความรู้ระดับปานกลาง (คะแนน 7-13) ความรู้ระดับสูง (คะแนน 14-20) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 91.07 ($\bar{X} = 16.85$, S.D. = 2.36)

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับปานกลางนั้นมีเพียงร้อยละ 8.93 ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุรศักดิ์ กล้าอินทร์ (2552) พบว่า ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสมพงษ์ แก้วประยูร (2558) ที่ทำการศึกษา ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน อยู่ในระดับสูง

3. ทักษะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.40$) สอดคล้องกับมัทนา กิสสัย (2553) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งในการจัดการขยะมูลฝอยจึงส่งผลให้แสดงพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับมากไปด้วยและผลการวิจัยของสมพงษ์ แก้วประยูร (2558) ที่ได้ทำการศึกษา ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีพฤติกรรมจัดการขยะอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับคือ ภาชนะพลาสติกและเศษเหล็กที่ไม่ได้ใช้แล้ว ต้องแยกเก็บไว้ขายให้กับผู้รับซื้อของเก่า ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา ขยะมูลฝอยในชุมชนควรจะมีการคัดแยกจากแหล่งกำเนิด เช่น ครัวเรือน สถานประกอบการก่อนนำไปทิ้งและเศษผัก ผลไม้ที่เหลือจากการบริโภค ไม่ควรทิ้งรวมไว้กับขยะทั่วไป เพราะยากต่อการนำไปกำจัด และจะยืดอายุการใช้งานถึงขยะด้วย ($\bar{X} = 4.55$) การรณรงค์ให้เลิกใช้โฟมบรรจุอาหารเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.54$)

มีประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับเพียงแค่เห็นด้วย คือ ขยะมูลฝอย จำพวก กระดาษ ถุง พลาสติก เศษผ้า และอื่นๆ ควรกำจัดด้วยตนเองด้วยการนำไปเผาไฟ ($\bar{X} = 3.45$) กับการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือระเบียบของเทศบาลว่าด้วยขยะมูลฝอยและสิ่งแวล้อมเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ($\bar{X} = 3.91$)

4. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏผลดังนี้ 1) ด้านการคัดแยก

ขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) คือ ทำบ่อยครั้ง พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การนำขยะที่คัดแยกไปตามสถานที่รองรับการคัดแยกขยะ ($\bar{X} = 4.35$) และพฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเก็บเศษอาหารไว้ทำปุ๋ยหมัก ($\bar{X} = 2.98$) 2) ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) คือ ทำบ่อยครั้ง พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การทิ้งขยะในถังของเทศบาลที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.24$) พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเผาขยะในบริเวณบ้าน ($\bar{X} = 3.72$) 3) ด้านการเก็บขนขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) คือ ทำเป็นประจำ พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ รถเก็บขยะของเทศบาลเก็บขยะเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.43$) พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ได้แยกขยะไว้ภายในบ้านของท่านจนกว่าจะนำไปทิ้งยังจุดทิ้งที่กำหนด ($\bar{X} = 3.31$) 4) ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) คือ ทำบ้างบางครั้ง พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การขายวัสดุหรือของเก่าที่ไม่ใช้ ($\bar{X} = 3.64$) พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ มีการฝังขยะของท่านที่บ้าน ($\bar{X} = 3.27$) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของปรเมษฐ ห่วงมิตร (2549) ที่ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนในเขตลาดพร้าวมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก

5. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลพลับพลา อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิศพร ทศนา และโชติ บดีรัฐ (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน เช่นเดียวกันกับการศึกษาของคำมุน สุวรรณภูมิ (2552) ที่ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองไกรสรพนมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า การมีส่วนร่วม 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วม

ในการวางแผนการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และผลการศึกษาของปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ที่ได้ทำการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่า โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย แต่เป็นไปในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับการศึกษาของนัยนา เดชะ (2557) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$)

จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยนั้นมีแนวทางใกล้เคียงกัน คือ ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำจัดขยะอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความสะอาด ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน มีลักษณะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นได้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำจัดขยะยังไม่มีช่องทางในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานการกำจัดขยะในชุมชน ข้อค้นพบจากการวิจัยที่เป็นไปในทิศทางที่น่าพึงพอใจ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนด้านการดำเนินการ และการรับผลประโยชน์จากการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ที่ประชาชนในชุมชนสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตนเองก่อนที่จะนำออกไปสู่ชุมชน กล่าวได้ว่าเป็นการลดภาระในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่เทศบาลได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย รวมถึงการให้ความรู้ การประชาสัมพันธ์ การณรงค์ของเทศบาล และการที่ประชาชนในชุมชนปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือระเบียบของเทศบาลว่าด้วยขยะมูลฝอยและสิ่งแฉล้ม และเมื่อประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะในครัวเรือนและสามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เกิดขึ้นจึงเป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชน รวมถึงการมีจิตสำนึกรักในสิ่งแวดล้อมของประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของชุมชนในเขตเทศบาลพลับพลา อำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในประเทศไทย ปี พ.ศ.2559. กรุงเทพฯ: ส่วนงานขยะมูลฝอย กรมควบคุมมลพิษ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คำมุน สุวรรณภูมิ. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองไกรสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนามหาบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี : ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- นัยนา เดชะ. (2556). การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเมษฐ์ ห่วงมิตร. (2549). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิศิพร ทศนา และโชติ บดีรัฐ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15.
- มัทนา กิสสัย. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม คณะพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมนึก เสงวานิชย์. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมพงษ์ แก้วประยูร. (2558). ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุรศักดิ์ กล้าอินทร์. (2552). ความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork: Harper and Row Publication.